

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ АУДИТУ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

ПОКИНЬЧЕРЕДА Віталій,

доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, Україна

ORCID.org/0000-0003-2734-8667

КИТАЙЧУК Тетяна,

доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, Україна

ORCID.org/0000-0002-8171-1220

КРУПЕЛЬНИЦЬКА Ірина,

доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, Україна

ORCID.org/0000-0002-8171-1220

Трагічні обставини в Україні призвели до того, що перед бізнесом постали набагато важливіші питання, і можливість ведення «бізнесу як завжди» стала нереальною, в тому числі й щодо аудиту. Ситуація в Україні змінюється щодня, так само як і змінюється реакція міжнародної спільноти. Ми розглядаємо деякі з ключових питань, які аудиторі повинні враховувати в своїй роботі в кризовий та посткризовий період.

Сильні організації, фінансові ринки та економіка потребують високоякісного аудиту фінансової звітності. Хоча основним завданням аудиту традиційно є зміцнення довіри інвесторів та інших поставальників капіталу, інші зацікавлені сторони, включаючи директорів, менеджмент, працівників, аналітиків, регуляторів, рейтингові агентства, клієнтів, поставальників та широку громадськість, також отримують вигоду від аудиту. На цьому тлі високоякісний аудит, безумовно, слугує суспільним інтересам і є надзвичайно актуальним.

У всьому світі відбуваються важливі дискусії щодо корпоративної звітності, якості аудиту, очікувань зацікавлених сторін та корпоративного управління, особливо в нестабільних умовах діяльності. Вкрай важливо, щоб політики дотримувалися збалансованого та науково обґрунтованого погляду, який визнає загальний та

довготривалий успіх аудиту, водночас ефективно та пропорційно усуваючи будь-які недоліки з точки зору безперервного вдосконалення.

Досягнення високої якості аудиту вимагає добре функціонуючої системи, заснованої на етиці та незалежності, які є передумовами високої якості аудиту та відповідно формують список завдань, утворюючи цілу систему. Ця система включає низку чинників і суб'єктів, у тому числі правильних людей, правильне управління та правильне регулювання. Всі ці елементи повинні працювати разом, щоб забезпечити належний аудит, який відповідає очікуванням зацікавлених сторін. Якість аудиту повинна оцінюватися за допомогою правильних показників. Якщо будь-який з цих компонентів відсутній, аудит може не відповідати очікуванням зацікавлених сторін.

Усі зацікавлені сторони в аудиті та наданні впевненості повинні працювати разом над удосконаленням процесу аудиту, навичок і мислення аудиторів, управлінської діяльності компаній і фірм, правил і стандартів, які підтримують звітність компаній і поведінку аудиторів, а також над оцінкою якості аудиту.

Незважаючи на незвичні обставини, МСА все ще застосовуються, і аудитори повинні дотримуватися їх, беручи до уваги те, як війна впливає на їхній підхід.

Однією з важливих сфер є оцінка аудиторського ризику, оскільки організації працюють у невизначеному середовищі. Оцінка ризиків аудитором повинна відображати зміни в бізнесі та операційному середовищі організації, що підлягає аудиту, а також наявність нових, суттєвих або інших ризиків: збої, які можуть вплинути на здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі; необхідне додаткове розкриття інформації про вплив війни; зміни в прогнозах, майбутніх планах або навіть бізнес-моделі чи стратегії [1].

Ситуація може також вплинути на роботу аудитора, якщо неможливо отримати достатні належні аудиторські докази [2]. Це може вплинути, наприклад, на отримання аудиторських доказів, особливо при проведенні групового аудиту з компонентами в суміжних країнах (аудит консолідованої звітності).

Стаття ICAEW, міжнародної організації бухгалтерів та аудиторів, під назвою «Russia sanctions: reputational risk cannot be overstated» [3] закликає членів ICAEW уважно стежити за всіма зв'язками з росією та своїми клієнтами, проявляти належну обачність і «думати не лише про букву закону, а й про престиж. На кону репутація професії». Деякі члени ICAEW переглядають своїх клієнтів, вивчають санкційні списки за межами країни і розглядають по декілька разів клієнтів, пов'язаних з російським режимом, навіть якщо вони не внесені до санкційних списків.

Незалежно від того, чи проводиться оцінка ризиків як частина планування, аудиторських процедур або звітності, дотримання законів і нормативних актів, швидше за все, буде проблемою як для керівництва підприємства, так і для аудиторів. Основними факторами, які роблять ризики дуже високими, є часті зміни санкцій та пов'язаних з ними обмежень, іноземна допомога та підтримка, а також вплив воєнних дій та бомбардувань.

Відповідно, аудитори, які виконують свої обов'язки згідно з МСА щодо законів та нормативних актів, будуть проводити аудит із врахуванням на обставини, що швидко змінюються та суттєво впливають. Вірогідність таких обставини чи подій зберігається до моменту підписання аудиторського звіту, в залежності від того, коли буде поставлено крапку в процесі діяльності організації та часу проведення аудиту. Аудитори повинні бути пильними і регулярно підтримувати зв'язок з керівництвом, відстежувати непередбачувані події, можливість недотримання законів і нормативних актів, внаслідок виникнення умов не з вини підприємства, аж до моменту передачі аудиторського висновку.

Метою аудиту є надання інвесторам та іншим зацікавленим сторонам достатньої впевненості в тому, що річна фінансова звітність у цілому була підготовлена відповідно до застосовних стандартів бухгалтерського обліку та не містить жодних суттєвих викривлень. Аудит допомагає директорам та іншим особам, відповідальним за нагляд за суб'єктом господарювання, що звітує, оцінити достовірність фінансової інформації, підготовленої керівництвом, і отримати важливу інформацію про фінансовий контроль суб'єкта господарювання та пов'язані з ним ризики. Послуги аудиту та надання

впевненості постійно розвиваються – і повинні продовжувати розвиватися, щоб задовольнити потреби зацікавлених сторін, що постійно змінюються. Отже методи та процедури, що використовує аудитор, в сучасних не простих умовах, повинні бути спрямовані на забезпечення гарантій. Це вимагає від аудитора критично мислити і давати більш песимістичну оцінку щодо прийняття рішень стосовно перспективних можливостей конкретного підприємства.

Список використаних джерел

1. МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення» URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/2_ISA_315_\(Revised_2019\)_Full_Standard_and_Conforming_Amendments_\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2_ISA_315_(Revised_2019)_Full_Standard_and_Conforming_Amendments_(uk).pdf) (дата звернення: 9.10.2023).

2. МСА 500 «Аудиторські докази». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 9.10.2023).

3. Russia sanctions: reputational risk cannot be overstated URL: <https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2022/mar-2022/russia-sanctions-reputational-risk-cannot-be-overstated> (дата звернення: 9.10.2023)